

כי לא השתתף עם צרת דורו
ולא היה מספיק מצורב.

נח איש צדיק היה
(רק) מדורותיו

ענווה ושליחות ומעורבות חברתית

בס"ד

מפתח הכלב מתוך אמונה לפרשת "נח"

מעורבות חברתית בפרשה / מירב מנגני

קראו את הפסוק:

"אלה תולדת נח, נח איש צדיק תמים הָיָה בְּדֹרֹתָיו, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ."

- הקיפו בפסוק מילה שנראית לכאורה מיותרת.
- קראו את המשפט בלי מילה זו. חשבו מה המשמעות שמילה זו נותנת לפסוק.

רש"י מתייחס למשמעותה של המילה שלכאורה מיותרת ומסביר:

בדורותיו: יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם."

- מהן שתי הגישות שמביא רש"י ביחס לצדיקותו של נח?

מה בין נח לאברהם? קראו את המקורות הבאים:

"התחיל (אברהם) לעמוד ולקרות בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען".
(רמב"ם הלכות עבודה זרה פ"א)

כשאמר ה' לנח "קץ כל בשר בא לפני", שאלתו היחידה של נח הייתה: "ולי מה אתה עושה?" ולא ביקש רחמים על העולם, וירדו מי המבול והאבידו את בני העולם, ומפני זה נקראו "מי נח", כי בו היו תלויים שלא ביקש רחמים על העולם".
(זוהר לפרשת ויקרא)

- מדוע נקרא המבול על שמו של נח – "מי נח"? האם הוא אשם בכך שהיה מבול?
- מה ההבדל המהותי בין נח לאברהם ביחס לדורם?
- מה אנו יכולים ללמוד מההשוואה שעשו חכמים בין צדיקותו של נח לצדיקותו של אברהם?

השלימו:

כי לא השתתף עם צרת דורו
ולא היה מספיק מצורב.

נח איש צדיק היה
(רק) מדורותיו

ענווה ושליחות ומעורבות חברתית

- דורו של _____ היו אנשי _____ אך למרות זאת היה מצופה ממנו ל _____ למענם ולבקש עליהם _____.
 - גם דורו של _____ היו חוטאים ועובדי _____ ואף ביקשו להשליכו ל _____ האש אך אברהם פעל למען ה _____ וקרבה ל _____.
- תרמילון: השתדל / אברהם / נח / עבודה זרה / קב"ה / חמס / חברה / רחמים / כבשן

חידה: מה הקשר בין התמונות שלפניכם לרעיון שלמדנו?

ובאותו עניין...

"יצוהר תעשה לתיבה"

הגמרא אומרת שצריך להתפלל בבית כנסת שיש בו חלונות. מדוע? הרי זה עלול להפריע לכוונה של התפילה אם כל הזמן העיניים ישוטטו לכיוון החתול על העץ הגבוה שבחצר, או לילדים שרודפים אחד אחרי השני בגינה? מסביר הרב קוק שאפילו בתפילה הפרטית של האדם, עליו לזכור את הקשר שלו לעולם החיצוני ואת השייכות שלו לכלל. עליו להשתתף עם הציבור ולבקש את הצלחתם גם בשעה בה הוא עומד לבדו מול ריבונו של עולם ומדבר איתו ביחידות. זו המשמעות של החלון אותו נח צריך לשים בתיבה.
(מתוך אתר "חברים מקשיבים", איתי טוכפלד)

עכשיו מתחיל החורף, נהיה קר וגשום. איזה כיף להיכנס מהכפור לבית החם ולשבת על יד התנור או להתחמם מהמזגן... מלבד הדלקת התנור הבוער יש עוד דרך להתחמם בחורף: אפשר להתעטף במעיל פרווה מחמם ולא לתת לאוויר הקר לחדור לעצמות. אבל ישנו הבדל מהותי בין שתי הדרכים הללו. מה ההבדל? מי שלובש מעיל פרווה מחמם רק את עצמו, אולם מי שמדליק תנור מחמם את כל החדר. מספרים שהרבי מקוצק כינה את נח "צדיק בפרווה". הסבירו: מדוע?

אנו בניו של אברהם אבינו, ממשיכי דרכו.

כתוב/י דוגמא מחיי הכיתה או המשפחה בה את/ה יכול/ה להיות צדיק/ה בתנור:

כִּי לֹא הִשְׁתַּתְּףָה עִם צֶרֶת דָּוִד
וְלֹא הָיָה מִסְבִּיר מְצֻרָה.

נח איש צדיק היה
(רק) מדורותיו

ענווה ושליחות ומעורבות חברתית

דבר תורה לשבת פרשת "נח":

עכשיו מתחיל החורף, נהיה קר וגשום. איזה כיף להיכנס מהכפור לבית החם ולשבת על יד התנור או להתחמם מהמזגן...

מלבד התנור הבוער יש עוד דרך להתחמם בחורף: אפשר להתעטף בשכבות בגדים חמות מכף רגל ועד ראש ולא לתת לאוויר הקר לחדור לעצמות. אבל ישנו הבדל מהותי בין שתי הדרכים הללו. מי שמבעיר תנור מחמם את כל החדר, כך שכל הסובבים יכולים ליהנות מהחום המופץ, אך מי שמתעטף בבגדים מחמם רק את עצמו.

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו". מה זה "בדורותיו"? מסביר רש"י: "יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים - היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם - לא היה נחשב לכולם".

הרבי מקוצק מכנה את נח "צדיק בפרווה". אמנם הוא צדיק, אבל לעצמו. במקום להבעיר תנור נח בוחר להתעטף בפרווה עבה.

לעומתו, אברהם אבינו מפיץ את אור האמונה בעולם ופתחי אוהלו מוכנים בכל עת להכניס אורחים ולשוחח איתם על האמונה בקב"ה. אנו בני אברהם אבינו, עלינו להתנהג כמוהו ולחשוב כיצד אנו יכולים להשפיע מתוכנו לאחרים ולא להשאיר את התכונות והיכולות שלנו לעצמנו. נזכור לדאוג לסובבים אותנו, להיות מעורבים במה שקורה לחברים ולהשתדל בטובתם.

חידות וחידודים / מוריה שטרן, צוות כתיבה חמ"ד יסודי

מצווה בפרשה – איבר מן החי

בפרק ט' פסוק ד' כתוב: "אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו". מסביר רש"י: "אסר להם איבר מן החי. כלומר כל זמן שנפשו בו – לא תאכלו הבשר". כלומר צריך לשחוט את הבהמה לפני שחותכים ממנה איבר. לנו בימינו זה נראה ברור ופשוט, אך פעם לא היו מקררים... הכי נוח היה לחתוך רגל לפרה, לאכול אותה והפרה ממשיכה לחיות. אם היו ממיתים אותה הייתה מתקבלת בבת אחת כמות גדולה של בשר שצריך לגמור תוך זמן קצר כדי שלא תתקלקל. מרוב שזה היה מקובל, זה נכלל בתור אחת משבע מצוות בני נוח, שבע מצוות שגם הגויים חייבים לקיים. ומסביר ספר החינוך כי טעם המצווה הוא הימנעות מאכזריות: "כדי שלא נלמד נפשנו במידת האכזריות, שהיא מידה מגנה ביותר, ובאמת שאין אכזריות בעולם גדול[ה] ממי שיחתך אבר או בשר מבעל חיים בעודנו חי לפניו ויאכלנו". האיסור מבטא את התפיסה כי אילוצי התזונה של האדם אינם מצדיקים התאכזרות קשה כל כך לבעלי חיים. חשוב להבהיר כי למרות שחלב ניטל מן הבהמה בעודה בחיים, הוא אינו נכלל באיסור "איבר מן החי".

כי לא השתתף עם צרת דורו
ולא היה מספיק מצורב.

נח איש צדיק היה
(רק) מדורותיו

ענווה ושליחות ומעורבות חברתית

מידה בפרשה – שכרות

העולם היפה שברא ה' ניתן לאדם לשירותו. הוא קיבל רשות להשתמש בכל מה שנברא לפניו: הדומם, הצומח והחי. אלא שעליו לעשות זאת באופן מושכל. לא להביא להשחתה, לא של הנבראים ולא של עצמו. פרשת "נח" מלמדת אותנו ששימוש לא שקול במוצר מזון עלול להביא נזק על האדם עצמו. למשל, תוצר הגפן – היין – יכול להביא שמחה ותחושה טובה לאדם, כל עוד הוא בשימוש סביר, אך אם צורכים ממנו יותר מדי גורם הוא לשכרות המביאה את האדם לביזוי.

מה חסר? השלימו מילים במקומות החסרים.

- א. "אלה תולדת _____, נח איש _____ היה בדורתיו, את האלקים _____ נח" (ו', ט')
- ב. "ואני הנני מביא את _____ מים על הארץ, לשחת כל בשר אשר-בו _____ מתחת השמים. כל אשר בארץ, יגוע. והקמתי את _____ אתה; ובאת אל _____ אתה ובניך _____ ונשי בניך אתה. ומכל החי מכל בשר _____ מכל תביא אל התבה להחית אתה, _____! ה'... ואתה קח לך מכל _____ אשר יאכל, _____ אליך; ויהי לך ולקחם _____" (ו', י"ז-כ"א)
- ג. "ויאמר ה' אל _____ לא אסף _____ עוד את האדמה בעבור _____, כי _____ לב האדם רע מנעריו; ולא אסף עוד _____ את כל חי כאשר עשיתי" (ח', כ"א)
- ד. "ויברך אלקים את נח ואת בניו; ויאמר להם _____" (ט', א')
- ה. "ויאמרו הבה נבנה לנו _____ ומגדל _____, ונעשה לנו שם, _____ על פני כל הארץ" (י"א, ד").

בלשון הפרשה – כתבו את המשפטים הבאים בלשון הפרשה

- א. נח צריך לבנות תיבה ולצפות אותה בזפת (כופר) מבפנים ומבחוץ, כדי למנוע חדירת מים (ו', י"ד)
- ב. המבול התחיל ב"ז באייר ונמשך 40 יום ברציפות, אך לקח עוד 150 יום (חצי שנה!) עד שמפלס המים החל לרדת. רק ב- י"ז בתשרי נחה התיבה על ראש הרי אררט, ורק ב- כ"ז באייר, שנה ועשרה ימים אחרי שנכנס אל התיבה – יכול היה נוח לצאת ממנה לראשונה (ז', י"א-י"ב ו- כ"ד / ח', ד' ו- י"ד)
- ג. ה' נותן את הקשת כסימן לכך שלא יהיה יותר מבול (ט', י"ג)
- ד. הקב"ה מבין שמה שאיפשר לבוני מגדל בבל לבנות את המגדל זו העובדה שהם היו מאוחדים, ולכן העונש היה לפזר אותם (י"א, ו'-ח')

כי לא השתתף עם צרת דורו
ולא היה מספיק מצורב.

נח איש צדיק היה
(רק) מדורותיו

ענווה ושליחות ומעורבות חברתית

מה נכון? כתבו נכון או לא נכון לגבי המשפטים הבאים:

- נח הכניס אל התיבה זכר ונקבה מכל סוג, גם מהחיות הטהורות וגם מהטמאות – נכון / לא נכון
- גובה התיבה היה שלושים אמה (15 מטר, כמו בניין של 6 קומות) – נכון / לא נכון
- המבול התחיל כשנח היה בן 500 – נכון / לא נכון
- נח שלח פעם אחת את העורב ושלוש פעמים את היונה כדי לבדוק מה מצב המים מחוץ לתיבה – נכון / לא נכון
- כשנח יצא מהתיבה הוא נטע עצי זית – נכון / לא נכון
- השם "בבל" הוא מלשון "לבלבל" – נכון / לא נכון

מה הקשר?

מתחו קו בין שתי מילים

הקשורות אחת לשנייה

רמז: כל השמות מופיעים

בסוף הפרשה

אברם	אברם, נחור והרן
תרח	מלכה בת הרן
הרן	שם, חם ויפת
נחור	שרי
נח	לוט

שאלות אתגר מתוך הפרשה:

- מהן 6 הפרשות שקרויות על שם אנשים? (6 תשובות)
- היכן עוד מוזכר בפרשתנו המספר 40, בנוסף לארבעים ימי המבול?
- היכן מוזכר בפרשתנו המספר 7? (4 תשובות)
- איפה עוד מוזכר בתורה עורב?
- איזה סב ונכד נקראו באותו שם?

תשובות – שאלות אתגר:

- הפרשות שנקראות על שמות אנשים הן: נח, חיי שרה, יתרו, קורח, בלק ופנחס.
- נח המתין ארבעים יום מאז שהתגלו ראשי ההרים עד שפתח את החלון כדי לשלוח את העורב (בראשית ח', ו' עם רש"י).
- שבעה זוגות מכל בעל חיים טהור הובאו לתיבה (ז', ב'). לפני תחילת המבול הייתה תקופת המתנה נוספת בת 7 ימים (ז', ד' עם רש"י). התיבה נחה על ראש הרי אררט בחודש השביעי (ח', ד'). נח חיכה 7 ימים בין כל שילוח של היונה (ח', י', י"ב).
- עורב מופיע בויקרא י"א ט"ו, ובדברים י"ד י"ד, ברשימת העופות הטמאים.
- ו. לתרח, בנו של נחור, היה בן שנקרא אף הוא נחור (בראשית י"א כ"ד, כ"ו)